

- [Intervjui](#)
- [Scena](#)
- [Komentari](#)
- [Ekologija](#)
- [Reportaže](#)
- [Izdvojeno](#)
- [Ljudi](#)
- [Portreti](#)
- [Voda](#)
- [Zdravlje](#)

[REPORTAŽE / Život u mraku 21. stoljeća bez osnovne infrastrukture](#)

Selo Ljubač kod Knina i njegov “glasnogovornik” Joso Madžar: Požalija san se Josipi da neman vode, a ona meni ni pet ni šest- “pala je kiša”!

[Davorka Blažević](#) • 27/10/2020 u 13:41 •

Sviđa mi se 42 Pod

Oni ne žele ništa više nego da žive kao sav normalan svijet. Da imaju pristojan krov nad glavom koji ne prokišnjava, da im, kad sunce zade, svjetlo iz žarulje obasja dom, da im iz česme teče pitka voda, da ni oni ni njihove životinje nisu gladni, da se kakvim -takvim asfaltom do njih može doći kako ih ne bi ubijao osjećaj potpune izoliranosti i odbačenosti od ovog svijeta... Čisti minimalizam. Oni žive u selu Ljubač, na uzvisini, 330 metara nadmorske visine, kilometar udaljenom od Knina kojemu naselje i teritorijalno pripada, a kao da je miljama od civilizacije...

Unatoč tome, ako vas put nanese u Ljubač iz bilo kojeg razloga, iznenadit ćete se dobrim raspoloženjem tamošnjih ljudi, njihovim optimizmom i nekom čudesnom sposobnošću da i svoju nevolju pretvore tek u – nezgodu. Samo da je više mladosti u selu, da se čuje dječja cika, tada bi se i svaka nevolja lakše podnosila. Ovako, ubi ih samoća, i to im teže pada nego što još nema vodovoda.

Struja od 1968., voda i danas iz cisterne...

-Nije dobro, ali što se može. Bit će bolje, mora biti bolje, pa nismo ni mi na kraj svijeta- to je njihova jednostavna životna filozofija koja ih održava u snazi i vjeri bez kojih bi odavno klonuli duhom ili naprosto potražili novo sunce svoje sreće...

Prema popisu stanovništva iz 2011. ovdje je živjelo 80-ak ljudi, a pred rat, 1991. popisom ih je u Ljupču registrirano 172. Bilo je to naselje u kojem su uglavnom živjeli stanovnici srpske nacionalnosti, uz tek nekoliko onih koji su se deklarirali kao Hrvati i Jugoslaveni.

U Ljubač nismo došli slučajno, nismo zalutali, a niti nas je tamo odvela kakva dobra vijest koju smo poželjeli podijeliti s ono malo seljana. Dovala nas je ovdje još jedna priča iz našeg serijala "Život u mraku 21. stoljeća bez osnovne infrastrukture". Mrak nije doslovan, u Ljupču ima struje (uvedena je prvi put daleke 1968.), ali nije ni tek figurativan. Jer, ovi ljudi žive praktično u gradu, na njegovom obodu, a bez vodovoda. Krka im je tu, pred nosom, ali kako netko ovdje reče, "neće Krka uzbrdo". Par desetaka domaćinstava čeka vodu k'o ozebli sunce, i eto, usred Europske unije, kluba odabranih, navodno, razvijenih europskih zemalja s visokim životnim standardom, oni su poput male plemenske zajednice koja se snalazi s onim što ima, i cisternama kompenzira vodovod...

Kako nam rekoše, za one čiji se glas ne čuje, čiji rođaci, kumovi i prijatelji nisu u poziciji moći i odlučivanja, za njih nema tko ni reći koju riječ, kamoli objati vrata lokalne samouprave i državnih institucija, kako bi i oni ostvarili pravo na dostojanstven život u , dovraga, 21. stoljeću!

Joso HDZ-ovac

O Ljupču nam je pričao Joso Madžar, vitalni 84-godišnjak, bistra uma i oštra jezika, kojemu riječi nekako lako teku, kao da su čekale da netko odvrne ventil, pa da samo krenu.

Joso je Hrvat, HDZ-ovac, "al' oženio sam moju Jelu, koja je od njiove sorte, pa mora biti da me zato i ne čuju i ne vide".

Dočim ga je pred kućom zazvao naš ljubazni vodić kroz općinu Biskupija, novi šibensko-kninski dožupan (iz manjinske, srpske kvote) Ognjen Vukmirović, eto Jose brzo na ulicu. Osmijeh od uha do uha, radostan je što vidi Ognjena, iskreno mu čestita na izbornoj pobjedi i novoj poziciji.

-Čestitam, od srca, mada za te nisam glasao. Nisam mogao. Nema prava. Samo su Srbi glasali. Ali, da sam mogao, imo bi moj glas- govori Joso, pun energije, i neke još neugasle životne iskre koja mu, reklo bi se, i čini život ovdje podnošljivim.

Gledamo kuću iz koje je upravo izašao, i u nama raste neka mješavina nelagode, bijesa i nemoći. Nije to pravedno. Neki su u postratnoj obnovi dobili i kuće i stanove, nagomilali nekretnine na kojima danas zarađuju, a Josi ni elementarno, ono što ga po svim zakonima pripada, nisu dali. Vratio se iz izbjeglištva i nastavio tamo gdje je stao prije negoli je morao napustiti svoje ognjište.

-Kako živite ovdje, pa zar niste tražili obnovu- pitamo, kao da smo s Marsa pali, i kao da i dosad bezbroj puta nismo vidjeli ovakve prizore. A opet, uvijek nas nekako pogode, teško nam je vjerovati da je takvo što još moguće...

- Fino živim, baš fino- odgovara Joso na naše snebivanje zatečenim.

- Nema nas puno, slažemo se i uvijek smo dobre volje, uvijek kod nas ima i smija i veselja, takvi smo bili prije, takvi smo i danas, niko se ovdje nije nikom zamjerio, pa ni u ratu.

Od obnove nikad ništa !

Joso je s obitelji kao prognanik bio smješten na Brodarici kod Šibenika. Otišao je iz Ljupča u svibnju 1991. Kad se više nije moglo ostati, kad se više nije moglo živjeti ni prkositi...

Vratio se 1997. A obnova?

-Ma kakva obnova! Ništa od toga. Ako se nemaš kome požaliti, ako se nemaš kome obratiti, ništa nećeš ni dobiti. Krov mi prokišnjava. Nije ni čudo, pokrпали su mi ga, nakon rata, novcima iz humanitarne pomoći, nije tu država uložila ni kune. Znaite, ja sam van član HDZ-a, pa se vi sad pitajte, kako je to moguće? Eto, moguće je- govori Joso, a osmijeh mu postaje nekako usiljeniji, pomalo ciničan, ne više onako vedar i srdačan.

-Kad je Nikola Blažević bio gradonačelnik Knina, a i on je, naravno, HDZ, reče mi da njemu osobno pošaljen sve svoje papire za obnovu i da će on to riješiti. Sve san složio, stavio u kuvertu i posla. I nikad ništa! Čovjek iz moje stranke...

Ne žali se Joso na vodu.

-Je, nema vodovoda- kaže- a tu smo ni kilometar od Knina, ali, otkad je za gradonačelnika doša Marko Jelić, nema više nikakvih problema s vodon. Kupili su cisternu i dovoze nam vodu redovito, a plaćamo je i jeftinije od njih u Kninu.

U selu, naravno, nema nikakve prodavaonice, ali jedan kombi, u funkciji pokretne trgovine, sa svim namirnicama, obilazi ih redovito i čovjek može kupiti što poželi, zadovoljan će Joso.

-A osin toga- brzo će- iman ja i svoje auto, pa se zaletin do Knina, kupin što mi treba. Pa šta se čudite, ja san van k'o mladić, mislin voziti bar još 20 godina- veselo se podsmjehuje.

Imao je donedavno koze, ali žena boluje od artritisa, ne može musti, pa k'o će to onda raditi, reći će, i ne pomišljajući da bi možda mogao i on.

-A ne, ne- kao da nam čita misli domeće Joso.

-Svi me zovu gospodine, pa nisan lud musti- puca od smijeha na vlastitu dosjetku.

Josipa Rimac me nikad nije tila primiti!

- Moj HDZ propade u Kninu, ja to uvijek kažem. A moji sinovi mi zamjeraju, kažu, nisi to treba reći. A zašto ne?

Joso ima tri sina, jedan je u Belgiji, inspektor je u NATO-u, bio je u ratu pomoćnik zapovjedniku Tihi Budanku. Ponosan je Joso na njega...

A kao i svi HDZ-ovci, i Joso ipak ima neku funkciju. Predsjednik je Odbora za vodovodnu infrastrukturu, brani boje Ljupčana. Voda će u Ljubac doći od Biskupije, ne od Knina, informira nas šef odbora Madžar i "iz prve ruke" objašnjava:

-Kad dobije vodovod Vrbnik, i Ljubac je riješen!

-Da ima vode, da ima asfalta, svi bi se moji vratili kući. A di će ovdje, ne mogu ih ni zvati da se vrate- svjestan je Joso da u onom svom skromnom domu jedva može još psa udomiti. Ima hrvatskog ovčara. Zove ga "Keš" (cash). Nismo saznali je li to asocijacija na gotovinu ili, tko ga zna, Johnnya Casha...

Joso misli da bi bilo puno brže kad bi se vodovod projektirao od Zelića do Ljupča, to je samo 1500 metara...

- Zadnja kuća koja ima vodu je Marinkova, a to je već općina Promina. Nama bi bilo bolje na njih se vezati. Bliže je, jednostavnije, puno bi prije dobili vodu- smatra Joso.

-Ali protiv toga je - otkriva nam- bila Josipa Rimac, nije tila ni čut' za to. Jednom prilikom ja joj kažem:

-Josipa, neman vode.

A ona će meni ni pet ni šest : Pala je kiša!

Briga nju što je moj krov kancerogen, što se s tog otrovnog pokrova sliva kišnica koju pijem i trujem se. Sla san joj i pismeni dopis, molio je da me primi. Nedaj Bože! Nikad! A još je iz moje stranke... Sreća, nije više- prisjeti se brzo Joso nedavnog Josipinog izbacivanja iz HDZ-a.

Politička (i ljudska) volja

-Mi smo morali ići kod Davida kopati, da bi mogli vodu zagrabiti iz njegova bunara- s gorčinom se sjeća Joso, i kao da je na trenutak neka teška sjena prešla preko njegova lica koju je rukom otjerao, odmah nastavlja:

-Vodovod Vrbnik- Ljubac mogao bi biti jedina investicija, jedini projekt s građevinskom dozvolom. Sve je sada do političke volje. A kad to riješimo, e, onda je red na asfalt. Moramo se spojiti sa Zelićima, red je, pa oni su nam najbliži...

Josin krov za kišnicu

Nekad je ono najbliže čovjeku najdalje. To kao da je Joso smetnuo s uma. Pa i Knin je na samo kilometar udaljenosti, a ipak ostao daleko. Pa sad pogled upiru u općinu Promina, u Zeliće, kao svoje prve susjede. A i do njih, samo 1,5 kilometar, mogli bi vodovodne cijevi na rukama do njih odnijeti. Samo, i za to je potrebna politička volja. One ljudske u Ljupču je koliko hoćete...

A ima volje i u Kninu. Samo nema novaca. Gradonačelnik Marko Jelić kaže kako će se taj problem rješavati kroz projekt vodovoda Vrbnik- Ljubač, za koji već postoji lokacijska dozvola, ali to je ozbiljna investicija za koju treba osigurati milijune.

-Samo na kninskoj strani to će stajati dva milijuna, ne znam koliko je na strani općine Biskupija, a osim novca koji treba namaknuti, tu je i pitanje ekonomske opravdanosti investicije. Takve projekte sufinanciraju najvećim dijelom, negdje i do 80- 90 posto, Hrvatske vode, i ako ima dovoljan broj korisnika, projekt će proći – kaže gradonačelnik Jelić.

Bez obzira na sve, Jelić se nada da će se i to riješiti, pa i zbog blizine naselja Zelići u općini Promina.

– Napravili smo u selu javnu rasvjetu, izgradili dječje igralište i nitko ne bi bio sretniji od mene da i vodovod mogu riješiti u svom mandatu. Ali, voda je jako skup projekt, a sam Grad Knin je u ovoj krizi koju je izazvala pandemija Covida- 19 izgubio 10 milijuna kuna- ističe Jelić. Dovoljno je realan da ne daje velika obećanja. Ali, bit će vodovoda na Ljupču, tvrdi, pokrenut će se taj projekt najkasnije za godinu – dvije...

Svida mi se 42 Pod

Tags: [Hrvatske vode](#), [Josipa Rimac](#), [Knin](#), [Ljubač](#), [Marko Jelić](#), [Nikola Blažević](#), [Ognjen Vukmirović](#), [Vodovod](#)